

IQTIDORLI TALABALARNING ILMIY
TADQIQOT FAOLIYATINI TASHKIL ETISH
BO'LIMI

**"INSONGA E'TIBOR VA SIFATLI TA'LIM" YILIGA
BAG'ISHLANGAN "BUGUNGI KUN ILMIY
IZLANISHLAR YOSHLAR NIGOHIDA"
MAVZUSIDAGI
"TALABALAR ILMIY JAMIYATI"NING**

**51-RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA**

MATERIALLARI

12 MAY 2023 YIL

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT PEDIATRIYA TIBBIYOT INSTITUTI
TALABALAR ILMIV JAMIYATI**

**“INSONGA E'TIBOR VA SIFATLI TA'LIM”
YILIGA BAG'ISHLANGAN
“BUGUNGI KUN ILMIV IZLANISHLAR YOSHLAR NIGOHIDA”
MAVZUSIDAGI
“TALABALAR ILMIV JAMIYATI”NING
51-RESPUBLIKA ILMIV-AMALIV KONFERENSIYA**

MATERIALLARI

«СЕГОДНЯШНИЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В ГЛАЗАХ МОЛОДЕЖИ»

МАТЕРИАЛЫ

**РЕСПУБЛИКАНСКОЙ 51 НАУЧНО- ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ
СТУДЕНЧЕСКОГО НАУЧНОГО ОБЩЕСТВА
ПОСВЯЩЕННОЙ «ГОДУ ВНИМАНИЕ К ЛЮДЯМ И КАЧЕСТВЕННОЕ
ОБРАЗОВАНИЕ»**

Toshkent-2023

TAXRIR XAY'ATI

BOSH MUHARRIR:

B.T.Daminov

**BOSH MUHARRIR
O'RINBOSARLARI:**

**S.S.Gulyamov
K.N.Xaitov**

**TUPLAM UCHUN
MA'SUL:**

Z.K.Karimova

A'ZOLARI:

**M.A. Axmedova
D.T. Ashurova
M.N. Daminova
N.R. Aliyeva
G.G. Maxkamova
D.J. Buranov
L.A.Karatayeva**

**KOMPYUTER
GRAFIKASI VA
TEXNIK
MUHARRIRLARI**

**S.S.Sobirjonova
F.M.Badriddinov
S.R.Xamidov
S.B.Uzokboyev
S.Z.Utkirov**

Amerika Qo'shma Shtatlarida har yili appenditsit bilan og'rigan 300 000 dan ortiq bemorda appendektomiya amaliyoti bajarilgan. Appenditsit ko'pincha 5-40 yoshgacha bo'lganlarda uchraydi. 2013-yilda bu kasallik butun dunyo bo'ylab 72 000 kishining o'limiga sabab bo'lgan. Bu ko'rsatkich 1990-yilda 88 000 tani tashkil qilgan.

Maqsadi: Appenditsit kasalligining kelib chiqish sabablarini oxirgi 10 yillik(2012-2022) adabiyotlar tahlilini qilish.

Qo'llanilgan usul va natijalar: 2012-2022 yillardagi shu mavzuga tegishli darslik, o'quv qo'llanmalari, uslubiy tavsiyanomalar, o'quv uslubiy qo'llanmalar, maqolalar, tezislar va internet saytlari ma'lumotlari statistik tahlil qilindi.

Kasallik belgilari odatda qorinning pastki o'ng tomonida og'riq, ko'ngil aynishi, qusish, og'iz qurishi va ishtahaning pasayishi ko'rinishida namoyon bo'ladi. Biroq, taxminan 40% holatlarda bunday namoyon bo'lmaydi. Olib keltiruvchi omillarga bez a'zolar, yot jisimlar, travma, ichak qurtlari, limfodenit va ko'pincha appendikolitlar yoki fekalitkar deb ataladigan klasifikatsiyalangan najas toshlari kiradi. Odatda appenditsit diametiri 7-10 mmm va uzunligi 50-150 mm bo'lgan kichik naycha hisoblanadi. U ko'richakdan boshlanadi, asta-sekin torayib boradi va uning chiqib ketishi yo'li yoq. Kasallik juda tez kechadi va odatda 2-4 kundan ortiq davom etadi, kamdan-kam hollarda bir kun davom etadi. Appenditsit rivojlanishining asosiy bosqichlari: kataral, flegmanoz, gangrenoz, perforativ. Kasallikning dastlabki bosqichida harorat +37-+38 °C gacha ko'tariladi, keyinchalik odatdagidan ham ko'tarilib ketadi. Ammo oxirgi bosqichlarida +39-+40 °C gacha ko'tariladi, bunday holda og'riq sezilarli darajada kuchayadi. O'tkir appenditsit odatda jarrohlik yo'li bilan davolanadi. Antibiotiklar asoratlanmagan appenditsitni davolashda xavfsiz va samarali bo'lsada 26% odamlarda bir yil ichida qaytalanish kuzatiladi va oxir-oqibat appendektomiya amaliyoti talab qilinadi. Agar appendikolit mavjud bo'lsa antibiotiklar samarasiz hisoblanadi. Jarrohlik operatsiyasi o'tkir appenditsitni davolashning standart usuli hisoblanadi. Jarrohlikdan so'ng bemor reanimatsiya bo'limiga o'tkaziladi. Ba'zi hollarda taxminan 5% qorinning o'ng pastki qismida ulturatovush tekshiruvda appenditsit jarayonining mavjudligiga qaramay, hech qanday shikoyatlar kuzatilmaydi.

Xulosa: Appenditsit bilan kasallanganlarning o'lim holatlari yildan-yilga kamayib bormoqda. Bunga sabab hozirda tibbiyot hodimlari tomonidan bemorlarni ko'rik vaqtida qo'yilayotgan tez va to'g'ri tashxisi xisoblanadi. O'zbekistonda ham tibbiyot hodimlari tomonidan amalga oshirilayotgan jadal chora tadbirlar natijasida o'lim xolatlari kamaygan. Ammo kasallikni keltirib chiqaruvchi omillar bo'lmish pista va danakli mevalar, o'simlik kletchatkasini saqlovchi mahsulotlar is'temoli, noto'g'ri ovqatlanish holatlarining ko'pligi sababli kasallik xolatlari ko'p uchramoqda.

LOTIN TILINING TIBBIY TERMINOLOGIYADAGI AHAMIYATI

Isaqova M.A., I Pediatriya va xalq tabobati fakulteti,

Pediatriya yo'nalishi 112 guruh

Ilmiy rahbar: katta o'qituvchi, f.f.f.d.(PhD) Akbarxodjayeva F.A.

ToshPTI, O'zbek tili va adabiyoti kafedrası

Mavzuning dolzarbligi: Dunyodagi har bir kasbni mukammal egallash uchun kasb tilini aks ettiruvchi so'zlar va terminlarni o'rganishdan boshlanadi. Tibbiyot sohasi terminlari lotin va yunon tilidan olingan bo'lib, bir necha asrlik tarixga egadirlar. Shuning uchun,

yer yuzidagi barcha tibbiyot oliygohlarining talabalari tibbiyotga qadam qo'yishi bilan lotin tili, lotin alifbosi, uning grammatikasi, fonetikasi hamda lotin tilidagi anatomik-gistologik va klinik terminlar bilan tanishadilar.

Ishning maqsadi: Lotin tili qadimda latin qabilasining tili bo'lgan. Ular hozirgi Italiya hududidagi Appenin yarim orolida joylashgan Latsiya viloyatida istiqomat qilishgan. Bu qabila bosqinchilik urushlari vaqtida butun Yevropa, Afrikaning shimoliy qismi va O'rta yer dengizida yashovchi qabilalarga o'z hukmdorligini o'tkazgan. Bosib olingan yerlarda o'z tilini, ya'ni lotin tilini davlat tili deb qabul qilishga majbur qilgan. Shunday qilib, lotin tilining ta'siri o'sha xalqlarning madaniyati va ilm-fanida o'z aksini topgan. Yevropa mamlakatlarida XVIII asrgacha lotin tili fanda va ma'muriy ishlarda ishlatilib kelingan. Lekin milliy davlatlarning shakllanishi bilan lotin tili fan va madaniyat sohasidagi ahamiyatini butunlay yo'qotdi. Shunga qaramasdan, tibbiyot sohasidagi tibbiy terminlarning nomlari, jumladan dorilar nomi, klinik terminlar, anatomik terminlarning aksariyati lotin va yunon tilda ifodalanadi;

Anatomik terminlar: aorta, arteria, alveolus, nervus, appendix, bronchiolus, vena, capsula, canalis, dentis va h.k.

Gistologik terminlar: vita, organella, acidus, elementum, vacuus va h.k.

Klinik terminlar: abstractio; vibratio; angina, botulismus, albinismus, pigmentation va h.k.

Farmatsevtik terminlar: capsula, tabuletta, linimentum, gelum, ampula va h.k.

Har bir tibbiy terminning o'zbek tilidagi tarjimasiga yuzlanib, uning nimani anglatishini bilib olish qiyin emas. Shunday ekan, lotin va yunon tilidagi tibbiy terminlarni ko'rib chiqsak: **electrocardiogramma** - yurak muskullarining faoliyati natijasida hosil bo'luvchi toklarni yozuv ko'rinishida tekshiruvchi usuldir; **arthroma** - bo'g'imdagi o'sma (shish) kasalligi; **nephrolithiasis** – buyrakda uzoq vaqt davom etadigan yallig'lanmagan tosh kasalligi; **angitis** - qon tomirlarida yallig'lanish kasalligi; **analgia** – og'riq yo'qligini bildiradi.

Tibbiy terminlardagi o'zak, old qo'shimchasi, so'z yasovchi qo'shimchalari o'zining ma'nosiga egadirlar. Masalan, **parametritis** termini "bachadon atrofi yallig'lanishi" deb tarjima qilinadi. Bunda, old qo'shimchasi **para** - atrofda, yonida harakatlanish, o'zagi **metr** – bachadon, so'z yasovchi qo'shimchasi **-itis** - yallig'lanish ma'nolarini bildiradi. Demak, tibbiy terminlarning ma'nosini to'g'ri anglab olishimiz uchun o'zak, old hamda so'z yasovchi qo'shimchalariga tegishli ma'nolarini yoddan bilishimiz maqsadga muvofiq bo'ladi.

Lotin tili farmakologiyada alohida o'rin tutadi. Inson tanasining barcha a'zolari va qismlari lotin yoki lotinlashtirilgan nomlarga ega. Xuddi shu narsa dorilar nomlariga ham tegishli; ushbu sohada birlashish, ayniqsa, muhimdir, chunki ularsiz dori-darmonning ulkan dengizida sayohat qilib bo'lmaydi. Bir mamlakatda yozilgan retsept dunyoning boshqa mamlakatlarida oson tushunilishi uchun retseptlar lotin tilida va ma'lum qoidalarga muvofiq yozilgan va yozilmoqda.

Xulosa: Lotin tilisiz zamonaviy dunyoning ko'plab sohalarini tasavvur etib bo'lmaydi. Lotin tili xalqaro tibbiyot tili deb tan olingan. Yevropa davlatlarining tibbiyot sohasi boshqa mamlakatlarning tibbiy olamidanda ancha oldinda ekanligi sir emas. Tibbiyot sohasidagi barcha ilmiy adabiyotlar lotin tilida talqin etilgan va shu kungacha bu til o'z mavqeini yo'qotmagan. In via est in medicina via sine Lingua Latina – Lotin tilisiz tibbiyotga yo'l yo'q.

KLINIK FANLAR

1.	Абдиева С СРАВНЕНИЕ МАЗКА С ПОВЕРХНОСТИ МИНДАЛИН У ДЕТЕЙ С ХРОНИЧЕСКИМ ТОНЗИЛЛИТОМ.	4
2.	Абдикабиров Р. С. ГИГИЕНИЧЕСКИЕ ТРЕБОВАНИЯ ПРЕДЪЯВЛЯЕМЫЕ К ШКОЛЬНОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	4
3.	Абдикабиров Р.С., УЛЬТРАЗВУКОВАЯ ДИАГНОСТИКА ОСТРОГО ПИЕЛОНЕФРИТА У ПОДРОСТКОВ	6
4.	Абдиева А.А., ЭНТЕРОВИРУСНАЯ ИНФЕКЦИЯ С ЭКЗАНТЕМОЙ	7
5.	Абдуганиева Х.О., РОЛЬ СЕМЬИ В РАЗВИТИИ КОМПЬЮТЕРНОЙ ЗАВИСИМОСТИ	8
6.	Абдухакимова Д. А., Икрамов Г.А., Олимжонова Г.Г. ПРИМЕНЕНИЯ АНТИСЕПТИКОВ В КОМПЛЕКСНОМ ЛЕЧЕНИИ АДЕНОФЛЕГМОН ЧЕЛЮСТНО-ЛИЦЕВОЙ ОБЛАСТИ У ДЕТЕЙ	9
7.	Абдухамидова.М.З , КЛИНИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ЦЕРЕБРАЛЬНЫХ КАВЕРНОЗНЫХ МАЛЬФОРМАЦИЙ У ДЕТЕЙ.	10
8.	Abdukomilov A. M. O'TKIR KORONAR SINDROMNING ST ELEVATSIYALI KO'RINISHIDA KORONAR ARTERIYALARNING NOOBSTRUKTIV ZARARLANISH	11
9.	Abdukomilova M. I. COVID-19 INFEKSIYASI BILAN KASALLANISHDA YO'LDOSH TO'QIMASI ZARARLANISHI VA UNGA BOG'LIQ HOMILA VA YANGI TUG'ILGAN CHAQALOQDA PAYDO BO'LUVCHI O'ZGARISHLAR	12
10.	Абдуллаев Г.Б. НАРУШЕНИИ ФУНКЦИИ ПОЧЕК У БОЛЬНЫХ С ХРОНИЧЕСКОЙ СЕРДЕЧНОЙ НЕДОСТАТОЧНОСТЬЮ ПЕРЕНЕСШИХ SARS-CoV-19	13
11.	Абдуллева М.М., ОСТРЫЙ ЛАРИНГОТРАХЕИТ У ДЕТЕЙ	14
12.	Abdullaeva S.A., APPLICATION OF NEUROPROTECTIVE TREATMENT CHILDREN WITH CONGENITAL GLAUCOMA	15
13.	Абдуллаева Ш.А., КЛИНИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ПАЦИЕНТОВ С ПОДАГРОЙ И МЕТАБОЛИЧЕСКОГО СИНДРОМА	16
14.	Abdullayev A.A. EKSPERIMENTAL DIABET NEGIZIDA OSHQOZON OSTI BEZIDAGI MIKROSKOPIK O'ZGARISHLAR	18
15.	Абдуллаева Н. Р., ОСОБЕННОСТИ ТЕЧЕНИЯ СКАРЛАТИНОЗНОЙ ИНФЕКЦИИ НА ФОНЕ ТОНЗИЛЛИТА У ДЕТЕЙ	19

494.	Gaybullayeva D.A. SARATON KASALLIKLARINING OLDINI OLUVCHI MIKROELEMENT	529
495.	Gubayeva S.I. D VITAMININING IMMUM JARAYONLARINI TART IBGA SOLISHDAGI ROLI	531
496.	Гуломова Г. Э. ХРОНИЧЕСКИЕ ЗАБОЛЕВАНИЕ ВЫЗВАННЫЕ КИШЕЧНОЙ АМЁБОЙ	532
497.	Hamroyeva M.R. ERKIN VOHIDOV SHE'RIYATIDA TIBBIY MAVZU	533
498.	Хасанова Э. ПРИ ЭТИОЛОГИЧЕСКИХ ЗНАЧИМЫХ МИКРООРГАНИЗМЫ И ИХ АНТИБИОТИКОРЕЗИСТЕНТНОСТЬ У БОЛЬНЫХ С ПЕРИТОНЕАЛЬНЫМ СЕПСИСОМ	534
499.	Хикматуллаева Т.Д. ВЛИЯНИЕ МАГНИЯ НА ОРГАНИЗМ В ВЗАИМОДЕЙСТВИИ С ВИТАМИНОМ В6.	535
500.	Ибадуллаева Н.Д. ОПЫТ ПО БОРЬБЕ С МАЛЯРИЕЙ В УЗБЕКИСТАНЕ И НА ТЕРРИТОРИИ СРЕДНЕЙ АЗИИ	536
501.	Ибодуллаева М.Т. АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ЛЕЧЕНИЯ ТУБЕРКУЛЕЗА	537
502.	Ibrohimov B. R., Bektemirova Z. Sh. OG'IZ BO'SHLIG'I ONKOLOGIK KASALLIKLARIDA OG'IZ MIKROBIOTASI VA LIZOTSIM AKTIVLIGI	538
503.	Икрамова У.И. ПНЕВМОНИЯ У ДЕТЕЙ И ПРИЧИНЫ РАЗВИТИЯ	539
504.	Pyosov N.I. APPENDITSIT DIAGNOSTIKASIDAGI MUAMMOLAR	540
505.	Isaqova M.A. LOTIN TILINING TIBBIY TERMINOLOGIYADAGI AHAMIYATI	541
506.	Исломова Н.Р. ОЦЕНКА СОСТОЯНИЯ КАЛЬЦИЙ-ФОСФОРНОГО ОБМЕНА И КАЛЬЦИЙ РЕГУЛИРУЮЩИХ ГОРМОНОВ ПРИ САХАРНОМ ДИАБЕТЕ	543
507.	Исломова Н.Р. РОЛЬ ГОРМОНОВ УЧАСТВУЮЩИХ В КАЛЬЦИЙ-ФОСФОРНОМ ОБМЕНЕ.	544
508.	Ismatullayeva I.I. UGLEVOD DISFUNKSIYASI NATIJASIDA YUZAGA KELADIGAN PATOLOGIK HOLATLAR	545

SERTIFIKAT

“BUGUNGI KUN ILMIY IZLANISHI
YOSHLAR NIGOXIDA”

MAVZUSIDAGI

“TALABALAR ILMIY JAMIYATI” NING RESPUBLIKA 51-ILMIY-AMALIY
XORIJIIY YOSH OLIMLAR ISHTIROKIDAGI KONFERENTSIYASIDAGI ISHTROKI UCHUN

Isakova Mahliyo

TAQDIRLANADI

p̄y k b a r x o d j a y e v a F e r u z a A b d u

ILMIY RAHBARI

B.T.DAMINOV

A.A. Djalilov
TOSHPITI KLINIKASI BOSH SHIFOKORI

A.A.DJALILOV

TOSHKENT – 2023 YIL 12 MAY